

Guillou

68-vänstern har inget att be om ursäkt för

I dag för 25 år sedan var vi mer än 50 000 människor som gick i första majtåget till Norra Bantorget i Stockholm. Den dagen var en enda stor segerfest eftersom vietnameserna äntligen och mot alla odds hade besegrat USA och befriat Saigon.

Den dagen var också slutet på en politisk epok i Sverige, det som brukar kallas sextioalet eller 68-vänsterns epok. Detta numera så förtalade avsnitt i vår historia började med de första antikrigsdemonstrationerna på Hötorget i Stockholm 1965 och avslutades alltså på segerdagen tio år senare.

Vietnamkriget var motorn bakom allt ungdomligt politiskt engagemang som växte fram vid den här tiden och det präglade en hel generation, till vilken jag själv hör.

De som hade fel då, och för alltid förlorade min generation, var inte bara de borgerliga partierna utan också stora delar av socialdemokratin. Tage Erlander och LO-ordföranden Arne Geijer var verkligen det de skälldes för i demonstrationerna, USA:s lakejer. Hela det politiska etablissemangen begick den pyramidala dumheten att kommuniststämpla var och en som var kritisk till USA:s krig i Vietnam och det som följde i förlängningen på ett sådant engagemang: Grekland var en fascistisk diktatur, liksom Spanien och Portugal. I södra Afrika fanns två apartheidregimer och i Portugals kolonier pågick tre befrielsekrig. Så såg det ut 1968 och den som i min generation inte var "kommunist" då var antingen moraliskt förstöckad, som högern, eller rent ut sagt korkad.

Ur det politiska etablissemangets synvinkel var det ytterst suspekt och kommunistiskt att vara emot fascismregimerna i Europa, stödja befrielsekampen i Afrika och vietnameser och palestinier.

Att Svenska Dagbladet på gårdagens ledarsida beklagade USA:s nederlag i Vietnam är historiskt logiskt. De var till sista dagen desperata anhängare av det blodigaste och mest orättfärdiga krig som ägt rum under senare delen av förra århundradet. De vill fortfarande ha revansch.

Men i den allmänna högervändning och marknadsdyrkan som pågår just nu förfalskas historien om 68-generationen. I förra veckan visade SVT en dokumentärfilm som beskrev denna epok som om det bara funnes två sorters kommunister, antingen de Moskva-trogna i dåvarande vpk eller också rena galningar till vänster ute i avgrunden. En ledarskribent trädde fram och vittnade om hur galen han varit och berättade att han hört talas om ännu värre galningar. På Svenska Dagbladets ledarsida finns för övrigt tre sådana gisslare som då och då ber om ursäkt.

Detta ständiga ursäktande är kuriöst. För en sak kännetecknade nämligen den anti-imperialistiska vänstern mer än något annat. Vi var ursinniga motståndare till varje form av sovjetisk kommunism, till "socialimperialismen", den regim som mer än någon annan korrumperat föreställningen om socialism med mänskligt ansikte. Det var ju denna anti-sovjetiska hållning som gjorde att vi inte ville befatta oss med vpk, som vi på goda grunder misstänkte för en tvetydig hållning till Moskva.

Att liksom de tre ledarskribenterna på Svenska Dagbladet samt en och annan högre banktjänsteman be om ursäkt för brott mot mänskligheten i den sovjetiska historien är möjligen karriärbefrämjande men annars ungefär lika meningsfullt som att be om ursäkt för att man är svensk och skyldig till Gustav II Adolfs härjningar i Europa på 1600-talet.

Sant är att somliga kamrater snabbt flummade bort sig i sektorism när motorn bakom allt politiskt engagemang, Vietnamkriget, inte längre fanns. Våra demonstrationer och vårt opinionsbildande arbete hade engagerat hundratusentals människor i Sverige och på slutet, efter 1975, blev något hundratal personer stolliga. Det förändrar inte att vi hade rätt i vår överoptimistiska kamp för en bättre värld och att de som var för fascistregimer, kolonialkrig, vit makt i Afrika, Israels erövringspolitik och USA:s brott mot mänskligheten hade fel. Vi var inte det minsta galna och har ingenting att be om ursäkt för.

Den socialdemokratiska regimen bekämpade oss med säkerhetspolis och IB, angivare och yrkesförbud. Vilket högern då som nu tyckte var alldeles utmärkt, varför denna spion- och angivarkultur aldrig kunnat utredas ordentligt i efterhand.

Socialdemokratins rabiata hat mot 68-vänstern, som gjorde att de bussade spioneriet på oss som landsförrädare, bottnade i frustrationen av att bli kritiserade från vänster av människor som inte likt vanliga kommunister kunde avfärdas som Moskvalakejer. Det var inte lätt att vara SSU-are 1968.

Och eftersom Tage och Geijer var Lyndons lakejer så var det rätt att göra uppror.

1 maj 2000